„Якби Маринка потрапила сюди, що б тоді сказала?” – з посмішкою думала дівчинка. І раптом відчула, що дуже хоче спати. Щойно Іринка подумала про сон, як опинилася в своєму ліжку. Настав ранок.

„Який гарний сімейний бал! От тільки виспатися не вдалося. Всю ніч вчилася, вчилася… – Іринка позіхнула і відчула себе дуже добре. – Зате я дізналася стільки нового! І більше не сплутаю „сімейні” види! Розрізнити не завжди просто, але це так цікаво!..”

Іринка остаточно прокинулася. Почався новий день. Дівчинка не засмучувалася, що мало хто повірить у її розповідь про таємничий бал у палаці Природничих наук. Іринка знала правду. А переконувати когось, хто не вірить ані в диво, ані в науку, – марна справа!

Олена Крижановська

СІМЕЙНІ ПАРИ

Не схожі:
Качка й селезень
Лев і левиця
Півень і курка

Схожі:
Вужі
Кіт і кішка
Тигр і тигриця
Кінь і кобила

Меланісти:
Руда лисиця, чорнобура лисиця, фенек
Леопард і чорна пантера

Передплатіть газету на 2017 рік на будь-якому поштовому відділені або на нашому сайті **www.kolosok.org.ua**

Передплати газету „КОЛОСОЧОК”

Передплатний індекс 89454

Головний редактор:
Дарія Біда, тел.:(032) 236-71-24,
e-mail: dabida@mis.lviv.ua
Дизайн і верстка: Каріне Мкртчян-Адамян

Підписано до друку 26.10.16,
формат 60х84/8.
Друк офсетний. Наклад 12 000 прим.
Адреса редакції: 79038, м. Львів,
а/с 9838. Надруковано в друкарні
ТОВ “Видавничий дім „УКРПОЛ”.

Юний орнітолог

(твоє ім’я та прізвище)

№26/2016
ЛИСТОПАД

КОЛОСОЧОК

НАУКОВО-ПОПУЛЯРНА ТЕМАТИЧНА ПРИРОДНИЧА ГАЗЕТА ДЛЯ РОЗУМНИКІВ І РОЗУМНИЦЬ

ОДНАКОВІ ТА РІЗНІ

(Наукова казка про „сімейні” види)

– Однакові!

– Різні!

– Однаковісінькі! – наполягала Маринка.

– Та різні! Зовсім різні! – не здавалася Іринка, але потроху втомлювалася. Подруга кричала голосніше і не слухала пояснень.

– Моя бабуся каже, що вуж – чоловік гадюки, а крук і ворона – одна сім’я! Крука недарма звуть російською „ворон”. Ворон і ворона! Ворон і ворона! – співала Маринка.

– Але це неправильно, – розгублено повторила Іринка, а Маринка показала язика та пострибала додому вечеряти.

Вже в ліжку Іринка згадувала суперечку з подругою. Дивно, як багато її знайомих вважають, що крук та ворона або сова і пугач – самець і самка, половинки однієї пташиної родини.

„Але ж це різні види! Мені брат казав! Він точно знає... бо є така наука... як її..?”

Іринка заснула, і опинилася у величезній залі, наче в королівському палаці. Там все було в золоті, мармурі, вишуканий паркет, червона доріжка і багато столиків, наче в кафе. Усі столи та стільці дуже витончені та невеличкі, немов спеціально для Іринки.

– Вітаю! Ти перша! – просто з повітря виплила дама у великих окулярах та в строкатому вбранні, прикрашеному дрібним шрифтом, наче на ній надрукована ціла книжка. – Скоро почнеться бал. Допоможеш мені зустрічати гостей? О, не хвилюйся, що ти в нічній сорочці, нас ніхто не побачить!

– Бал? Гості? А хто ви?

Дама в окулярах сказала, що її звати пані Зоо Логія, що згодом вони ще зустрінуться на уроках у школі, а зараз Іринку прислали на допомогу.

– Мабуть, ти гарно розбираєшся в тваринах, якщо обрали тебе. Цієї ночі в палаці Природничих наук відбудеться щорічний бал. А ось і гості! Лорд та леді Крук, прилетіли із самого лондонського Тауера. Завжди перші! Надзвичайна точність! Королівська!

Іринка побачила пару великих чорних птахів із блискучим „вороним” пір'ям. Один птах зняв з голови маленький циліндр та віддав комусь невидимому, у іншого на чолі виблискувала маленька діадема, а шию обвивали перли. Отже, це була леді Крук. Окрім прикрас великі птахи начебто нічим не відрізнялися. Хіба що лорд трохи вищий.

– Отже, це неправда, що крук – самець ворони? – спитала Іринка.

– Звісно, ні! – жахнулася пані Зоо Логія. – У сім'ї ворон і батько Гава, і мати Гава! У круків, відповідно, так само! А ось і пан та пані Гави! Зустрічаймо! – Червоною доріжкою поважно йшли двійко сірих ворон. Вони чемно розкланялися, всілися за столик поряд з Сойками та Сороками та щось жваво обговорювали хрипкими голосами, стукали дзьобами у бокали, щоб почути мелодійний дзвін, та хизувалися блискучими прикрасами.

Потім у залу влетіли кілька видів сов: Пугачі, Сірі сови, Полярні сови – всі парами. Іринка дивувалася: у деяких родинах самця і самку майже не відрізнити, а в деяких вони геть несхожі! Наприклад у Крижнів – пані Качка вся сіро-пістрява із гарними темно-синіми „дзеркальцями” на крилах з білою оторочкою, наче модні накладні кишені. А голова пана Селезня виблискує зеленим оксамитом і весь він такий яскравий... звісно, сьогодні бал! Але важко повірити, що це його повсякденне вбрання.

– Пані Зоо, – спитала Іринка. – Чому, наприклад, Тигр з Тигрицею дуже схожі, а Лев і Левиця такі різні? Так само Півень і Курка. А Кінь з Кобилою чи Кіт з Кішкою виглядають однаково, а називаються по-різному. Як можна розрізнити, де один вид?

– Дитинко, для цього і проводять щорічний бал! Тут збираються всі „сімейні” види і ми, науковці, вивчаємо, хто з ким прийшов. Тварини самі знають, хто їм пара, а стороннім спостерігачам розрізнити види справді дуже важко!

Природа теж любить пожартувати із зовнішністю одного виду. Поглянь, бачиш синьйора Леопарда за тим столиком? А поряд з ним красуня в самоцвітному кольє, така сама кішечка, тільки зовсім чорна! Це синьйора Пантера. Здається, це інший вид і зветься інакше. Насправді, це такий самий леопард, тільки темна форма. Якщо придивитися, навіть плями на шкірі видно. Ти ж знаєш, що є білі ворони – альбіноси? А є і чорні особини в різних видах – меланісти.

– А поряд з рудою Лисичкою і чорний самець, і пара білих, – зауважила Іринка. – З ким Лисиця прийшла?

– Її пара – чорно-бурий Лис. Такі зрідка трапляються серед рудих. А білі та пухнасті за їхнім столиком – північні гості Песці, зовсім інший вид, полярні лисиці. Подивися, які мордочки різні. А он пустельна лисиця Фенек, сама маленька, а вуха... Їх не сплутаєш!

– Зрозуміло, – Іринка з острахом дивилася, як в залу парами заходять дикобрази, за ними крокодили та варани, а далі повзуть змії. Пані Зоо всіх відмічала в списку і направляла в різні частини зали, де були приготовані напої та страви на кожен смак. Але їх з Іринкою справді ніхто не помічав. Гості тільки чули голос розпорядниці балу, а невидимі помічники Зоо Логії вказували їм місця, відставляли стільці, підносили наїдки та напої. Іринка добре роздивилася, що Вуж із жовтими „вушками” тримається парою з подругою з такою самою прикрасою обабіч голови; степові, лісові, водяні гадюки також трималися парами.

– Моя подруга плутає „сімейні” види тварин та птахів, – поскаржилася Іринка.

– Таке буває, але це просто неосвіченість. Бо в одних видів самці та самки схожі, а в інших і називаються, і виглядають по-різному. Але ця необізнаність іноді дуже шкодить природі. Наприклад, коли неотруйних змій винищують, думаючи, що „вуж – чоловік гадюки”. Яка нісенітниця! Соромно таке повторювати!

– А як довести, якщо слухати не хочуть? – спитала Іринка, знов пригадуючи недавню суперечку.

– Зараз так легко встановити істину, бо все давно описане в книжках. І в атласах з картинками можна перевірити всі „сімейні паспорти”. Звісно, якщо хтось бажає знати правду! – пані Зоо суворо поглянула крізь окуляри, наче побачила всіх невидимих невігласів. І знову заходилася перевіряти список гостей.

У залі грала дивна музика: птахи зібралися у оркестр та наспівували кожен свою партію. Хтось видавав мелодійні трелі, як Вільшанка, хтось зрідка подавав голос, як Бугай. Вовки, песці та лиси стиха підвивали. Дятли, сидячи на колонах, задавали ритм, а зайці відбивали його лапами на паркеті. Копитні цокотіли копитами та ратицями, коли бажали підтримати барабани в оркестрі, а потім м'яко ступали по килимах, щоб не заважати музикам.
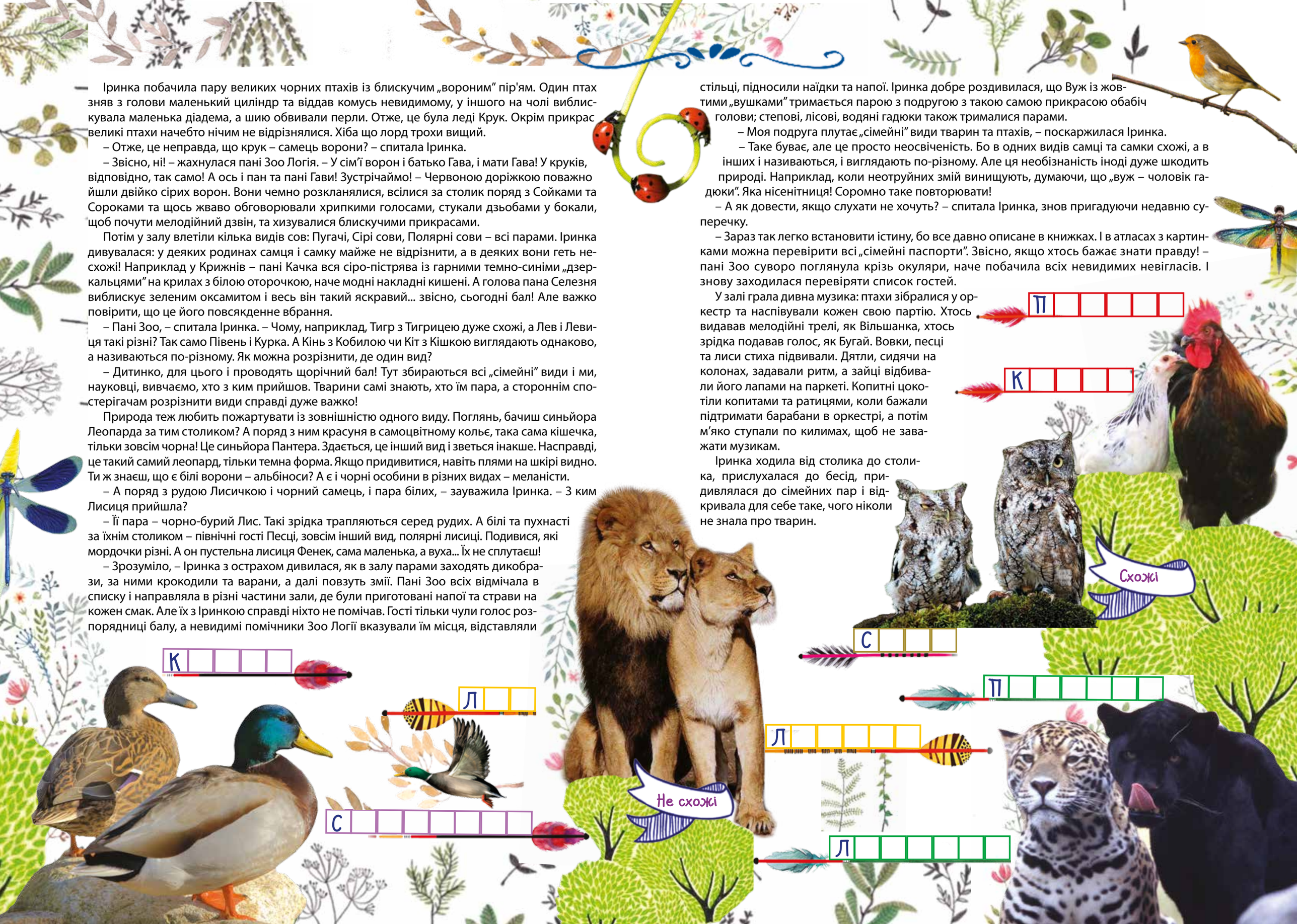
Іринка ходила від столика до столика, прислухалася до бесід, придивлялася до сімейних пар і відкривала для себе таке, чого ніколи не знала про тварин.